

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหา

หวยใต้ดินเป็นการพนันที่คนจากทุกอาชีพและแทบทุกชนชั้นนิยมเล่นกันมากกว่าการพนันทุกประเภทที่มีอยู่ในปัจจุบัน เป็นธุรกิจที่มีวงเงินเกี่ยวข้องกับกว่าห้าแสนล้านบาทต่อปี จึงทำให้มีผู้สนใจเข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งการตลาดเป็นจำนวนมาก ในปี 2544 มีผู้เล่นหวยใต้ดินทั่วประเทศสูงถึง 23.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 51 ของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป ทั้งประเทศมีวงเงินที่เล่นหวยใต้ดินไม่น้อยกว่า 542,000 ล้านบาท เป็นกำไรของเจ้ามือประมาณ 162,000 ล้านบาท ในระหว่าง ปี 2536-2538 เปรียบเทียบกับปี 2544 วงเงินที่เล่นหวยใต้ดินเพิ่มขึ้นอย่างมากจาก 325,000 ล้านบาทต่อปี มาเป็น 542,000 ล้านบาทต่อปี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 67 วงเงินที่เล่นหวยใต้ดินในปี 2544 สูงกว่ายอดขายสลากกินแบ่งรัฐบาลถึง 507,440 ล้านบาท หรือสูงกว่า 15.7 เท่า (สังคิตพิริยะรังสรรค์ 2546:51) การพนันหวยใต้ดิน เป็นการพนันที่มีผลประโยชน์ที่เป็นวงเงินสูงมาก จึงทำให้กลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ มีการกระทำที่ผิดกฎหมาย สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม รัฐบาลเห็นว่ากลุ่มบุคคลหรือขบวนการผู้มีอิทธิพลหวยใต้ดินอยู่เบื้องหลังการใช้อำนาจทางมิชอบด้วยกฎหมาย ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน จ้างวาน กระทำความผิดกฎหมายต่าง ๆ หรือดำรงอยู่เหนือกฎหมายสร้างความทุกข์ยากเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นอุปสรรคขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของประเทศ” (กรมการปกครอง 2546:11)

ผู้มีอิทธิพลหวยใต้ดินได้สร้างปัญหาให้กับประเทศชาติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองพอสรุปได้ ดังนี้

1.1 ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การพนันหวยใต้ดิน เป็นการพนันประเภทหนึ่งในหลายประเภทที่เป็นเครื่องมือของคนกลุ่มหนึ่งใช้ดูดซับผลประโยชน์จากคนส่วนใหญ่ของสังคมหรืออาจจะกล่าวได้ว่าการพนันเป็นสาเหตุหนึ่งของความยากจนและการก่อกวนในสังคมไทย โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรในชนบท หรืออาจจะมองในด้านกลับกันได้ว่า คนที่ยากจนและมีหนี้สินมาเป็นกลุ่มคนที่เล่นการพนันมากที่สุดเพราะหวังจะได้เงินจากการพนันมาแก้ปัญหานี้สินและความยากจนของตนเอง มติชนสุดสัปดาห์ 17 เมษายน (2531:18) การพนันหวยใต้ดินในสังคมไทยมีเงินหมุนเวียนประมาณ 542,000 ล้านบาทต่อปี ถือว่าเป็นการพนันที่คนไทยนิยมเล่นมากที่สุด

(สังคีต พิริยะรังสรรค์ 2546:14) จากการศึกษาวิจัยพบว่าประชาชนใช้เงินเพื่อซื้อหวยใต้ดินเฉลี่ยเดือนละ 100-500 บาทต่อคน กลุ่มอาชีพที่เล่นการพนันหวยใต้ดินมากที่สุดได้แก่ หาบเร่ แผงลอย และเกษตรกร การเล่นการพนันหวยใต้ดินก่อให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจและเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดภาวะหนี้สินในครอบครัว (พัชรินทร์ ลือนันทศักดิ์ 2535:บทคัดย่อ) ผู้มีอิทธิพลในสังคมไทยมีลักษณะอาชีพธุรกิจที่ถูกกฎหมายบังหน้า ขณะที่หลังฉากประกอบอาชีพผิดกฎหมายหลายประเภททั้งบ่อนการพนัน หวยเถื่อน ค้าหญิงบริการ ค้าของเถื่อน และยาเสพติด เป็นต้น (เชาวนะ ไตรมาศ 2537:147)

1.2 ปัญหาทางด้านสังคม สังคมไทยมีความเชื่อถือเรื่องโชคลางหรือเชื่อว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่คอยกำหนดความเป็นไปของมนุษย์ และสามารถบันดาลสิ่งต่างๆให้มนุษย์ คำนิยมดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนิสัยการเล่นการพนันของคนไทย เนื่องจากเมื่อมองในแง่ชนชั้น ชนชั้นต่ำหรือผู้มีรายได้น้อย มักจะมีความคิดว่าหนทางเดียวที่จะนำไปสู่การเลื่อนฐานะหรือมีชีวิตที่ดีกว่าก็คือ การเสี่ยงโชคในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หวยใต้ดิน สลากกินแบ่ง การพนัน มวย ม้าแข่ง หรือไพ่ ประเภทต่าง ๆ เป็นต้น สำหรับชนชั้นสูงนั้น เงินจะเป็นเพียงอุปกรณ์อย่างหนึ่งในการเล่นเท่านั้น ชัยชนะหรือความพ่ายแพ้ไม่มีความสำคัญมากนัก ความตื่นเต้นและความเพลิดเพลินต่างหาก คือ สิ่งที่บุคคลเหล่านี้ต้องการ (อริศม อินทรภูจิง 2524 : 17)การเล่นการพนันหวยใต้ดินมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คนไทยมีนิสัยชอบเสี่ยงโชคจนดูเหมือนว่าการพนันหวยใต้ดินเป็นวัฒนธรรมหรือประเพณีของคนไทยควบคู่กับความเป็นอยู่ของประชาชนมาตลอดและปัจจัยที่ทำให้หวยใต้ดินแพร่กระจายมากขึ้น เนื่องมาจากข้าราชการที่มีอำนาจจับกุมตามกฎหมายมีส่วนได้เสียในกระบวนการ กฎหมายการพนันหวยใต้ดินมีบทลงโทษไม่รุนแรง ผู้มีอิทธิพลที่ขายหวยใต้ดินมีอิทธิพลจนทำให้ข้าราชการผู้รักษากฎหมายไม่สามารถเข้าไปกำกับดูแลได้ (บุญรักษ์ พัฒนยินดี 2534:1-25)

1.3 ปัญหาทางการเมือง การเติบโตของผู้มีอิทธิพลหวยใต้ดินมีมาตั้งแต่ยุคเผด็จการปกครองประเทศ เพราะเงื่อนไขของผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าพ่ออยู่ที่การสมยอมของอำนาจรัฐให้กับผู้มีอิทธิพลเพื่อผลประโยชน์ทางการเงิน กระบวนการทางรัฐสภาโดยตัวของมันเองได้เป็นช่องทางให้ผู้ที่มีฐานทางธุรกิจเข้ามามีโอกาสทางสังคมและการเมือง การเลือกตั้งที่มีอย่างต่อเนื่องยังทำให้บทบาทของผู้มีอิทธิพลชัดเจนและมีความสำคัญทางการเมืองมากขึ้น ผู้มีอิทธิพลเป็นทีมนับถือของคนในท้องถิ่นในการเลือกตั้ง ผู้มีอิทธิพลสามารถที่จะขอให้คนไปลงคะแนนให้ ชี้ให้เห็นรากฐานความสัมพันธ์ที่ผู้มีอิทธิพลมีต่อการเมืองและกลไกอำนาจรัฐ(สมบัติ จันทรวงศ์ 2535:13-17) นโยบายการปราบปรามผู้มีอิทธิพลที่ผ่านมา เป็นการปราบปรามอย่างฉาบฉวย เป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่รัฐกลั่นแกล้งประชาชน ทำให้สังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย ค่าใช้จ่ายจากการซื้อเสียงใน

ระดับต่าง ๆ ส่วนหนึ่ง เจ้ามือหวยได้ดินได้ใช้เงินกำไรจากธุรกิจการพนันเป็นเครื่องมือในการปูทางไปสู่ชัยชนะในการได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. เทศบาล และ สจ. นอกจากการไต่เต้าขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองของเจ้ามือหวยแล้ว ยังใช้เครือข่ายของผู้เล่นหวยเป็นฐานในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย (สังคิต พิริยะรังสรรค์ 2546: บทคัดย่อ) หวยได้ดินจึงเป็นแหล่งเงินแหล่งหนึ่งที่สนับสนุนการเมืองเพื่อแลกกับอภิสิทธิ์ต่าง ๆ ที่นักการเมืองจะให้ตอบแทนเมื่อประสบความสำเร็จ (นฤมล นิตยจิตต์ 2534: บทคัดย่อ) นับได้ว่า ผู้มีอิทธิพลหวยได้ดินเป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการเมืองของไทยเป็นอย่างมาก

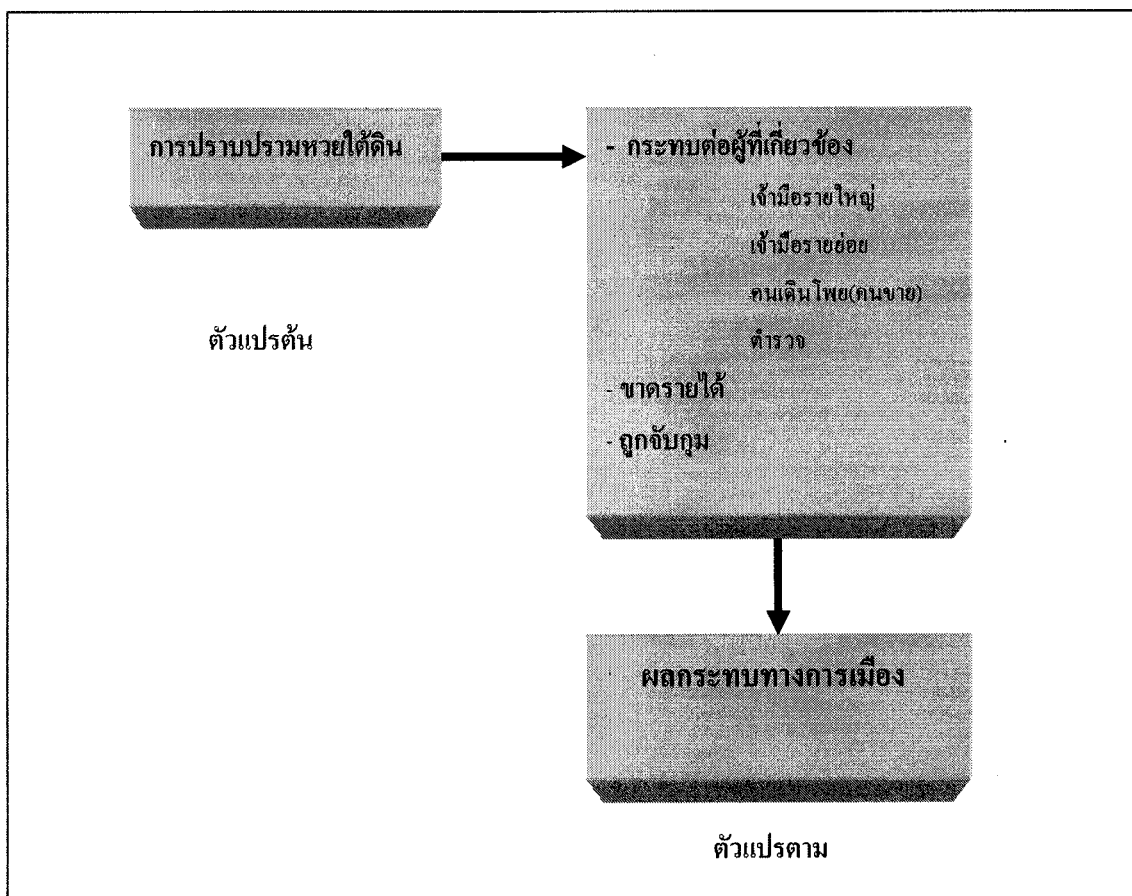
ผู้มีอิทธิพลหวยได้ดินได้สร้างปัญหาให้แก่ประเทศชาติในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากผู้มีอิทธิพลหวยได้ดินจึงได้กำหนดเป็นนโยบายสาธารณะเพื่อปราบปรามผู้มีอิทธิพลหวยได้ดินให้หมดไป การวิจัยนี้ มุ่งที่จะศึกษาผลกระทบทางการเมืองจากนโยบายการปราบปรามผู้มีอิทธิพลประเภทหวยได้ดิน ภายหลังจากที่รัฐบาลปราบปรามผู้มีอิทธิพลหวยได้ดินและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพนันหวยได้ดิน และเมื่อบุคคลเหล่านั้นได้รับผลกระทบแล้ว บุคคลเหล่านั้นมีปฏิกิริยาทางการเมืองอย่างไรบ้าง

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาผลกระทบทางการเมืองจากนโยบายการปราบปรามผู้มีอิทธิพล
หวยได้ดิน

2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบและปฏิกิริยาตอบสนองของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหวยได้ดินที่เกิด
จากนโยบายการปราบปรามผู้มีอิทธิพลหวยได้ดิน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดในการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงปฏิกิริยาตอบสนองของผู้ที่ถูกกระทบจากการปราบปรามผู้มีอิทธิพลห้วยไต่ดินของรัฐบาล ผู้วิจัยเห็นว่า ทฤษฎีการการแลกเปลี่ยนเป็นทฤษฎีที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับห้วยไต่ดิน เพราะทฤษฎีการแลกเปลี่ยนมีความเชื่อว่ามนุษย์มีเหตุผลในการเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ในลักษณะของการให้อธิบายเชิงจิตวิทยาโดยเน้นที่สิ่งจูงใจผลตอบแทนดังนั้นความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีการแลกเปลี่ยนจึงเป็นในลักษณะพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นในระดับปัจเจกชนหรือในระดับสังคมก็ตามล้วนถูกกำหนดโดยจิตใจหรือความคิดของมนุษย์เองเป็นหลัก นั่นคือ พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเกิดจากแรงกระตุ้นของสิ่งจูงใจ(ผลตอบแทน)ทั้งหลายและจะแสดงความโกรธหากพฤติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งอดีตเคยก่อผลตอบแทนแต่ปัจจุบันไม่ก่อผลตอบแทนเช่นนั้นอีก อธิเช่น การสูญเสียผลประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับห้วยไต่ดินจากนโยบายการปราบปรามของรัฐบาลทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับห้วยไต่ดินมีปฏิกิริยาต่อต้านรัฐบาล

นอกจากนี้ ประเด็นที่งานวิจัยนี้ได้นำมาเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การเน้นวิเคราะห์ส่วนย่อยหรือวิเคราะห์ในระดับปัจเจกบุคคล หมายความว่า การอธิบายพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหอยไต่ดินแต่ละบุคคลที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก และจะต่อต้านปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาหรือเป็นอุปสรรคต่อผลประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยมีขอบเขตรอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

4.1 ศึกษาถึงผลกระทบต่องานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขายหอยไต่ดิน ซึ่งได้แก่ เจ้ามือรายใหญ่ เจ้ามือรายย่อย คนเดินโพย (คนขาย) ดำรวจ ว่ามีผลกระทบหรือไม่ ถ้ามีผลกระทบ จะมีผลกระทบในด้านใด ผลกระทบมีมากน้อยเพียงใด และเมื่อผลกระทบเกิดขึ้นแล้วบุคคลที่เกี่ยวข้องได้มีวิธีปฏิบัติตามต่อต้าน หรือหลบหลีกการปฏิบัติตามนโยบายอย่างไรบ้าง

4.2 ปฏิกริยาทางการเมืองของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหอยไต่ดินเกิดจากนโยบายการปราบปรามผู้มีอิทธิพลหอยไต่ดินอย่างไรบ้าง ศึกษาว่า ผู้ได้รับผลกระทบจะยังคงมีความนิยมหรือต่อต้านรัฐบาลที่มีพรรคไทยรักไทยเป็นแกนนำหรือไม่ ในการเลือกตั้งทั่วไปที่ผ่านมา ผู้ได้รับผลกระทบลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคไทยรักไทยทั้งแบบเขตเลือกตั้ง และบัญชีรายชื่อหรือไม่ หรือเลือกเฉพาะแบบเขตเลือกตั้ง หรือเลือกเฉพาะแบบบัญชีรายชื่อ

4.3 ทำการวิจัยในท้องที่ เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนนทบุรี ซึ่งประกอบด้วย 4 ตำบล คือ 1.ตำบลบางไผ่ 2.ตำบลสวนใหญ่ 3.ตำบลตลาดขวัญ 4.ตำบลบางเขน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

4.4 ทำการวิจัยในช่วงรัฐบาลของ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร คือระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2549 ซึ่งเป็นช่วงที่รัฐบาลประกาศใช้นโยบายสาธารณะในการปราบปรามผู้มีอิทธิพลหอยไต่ดิน

5. ประโยชน์ที่จะได้รับ

5.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามผู้มีอิทธิพลประเภทหอยไต่ดินของรัฐบาล สามารถที่จะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาให้การดำเนินการตามนโยบายเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

6. นิยามศัพท์

6.1 ผู้มีอิทธิพล หรือ เจ้าพ่อ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำรงตนด้วยการกระทำการด้วยตนเองหรือใช้ จ้างวาน สนับสนุนการกระทำใด ๆ ที่ผิดกฎหมาย หรืออยู่เหนือกฎหมาย ซึ่งโดยปกติพฤติกรรมดังกล่าวเป็นความผิดอาญาอยู่แล้ว แต่การกระทำนั้นส่งผลกระทบในวงกว้างต่อสังคม ก่อให้เกิดความรำคาญเสียหาย ความหวาดกลัว หรือการสร้างวาทกรรมเครือข่ายขยายผลซึ่งบ่อนทำลายเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

6.2 หวยใต้ดิน หรือนิยมเรียกสั้นๆ ว่า “หวย” หมายถึง ตัวเลขที่มีการออกรางวัลที่หนึ่งของสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยเลือกจากตัวเลข 3 ตัวสุดท้าย (เลขบน) และเลขท้ายสามตัว หรือสองตัว (เลขล่าง) ของการออกรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือเรียกว่า “ลอตเตอรี่”

6.3 ผู้ซื้อ หมายถึง ผู้ที่จ่ายเงินซื้อหวยใต้ดิน ที่ยอมรับกติกาและข้อตกลงการจ่ายเงินในกรณีที่ตัวเลขที่ซื้อนั้นตรงกับเลขท้ายของรางวัลที่ 1 หรือเลขท้าย 2 ตัวของสลากกินแบ่งรัฐบาล

6.4 ผู้ขาย หมายถึง ผู้ที่เป็นตัวกลางในการทำธุรกิจหวยใต้ดิน โดยดำเนินการความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและเจ้ามือหวย ในการเป็นผู้รับนโยบายหรือเงื่อนไขหรือข้อตกลงต่างๆ จากเจ้ามือหวยสู่ผู้ซื้อ โดยมีค่าตอบแทนจากการขาย

6.5 คนเดินโปย หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ทำหน้าที่รวบรวมเอกสารหลักฐานการซื้อหวยที่เรียกว่า “โปย” จากผู้ขายแต่ละคนมาให้เจ้ามือ

6.6 ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้ามือหวยใต้ดินกับนักการเมือง หมายถึง ความสัมพันธ์ในเชิงเกื้อหนุน การปกป้อง การคุ้มครอง และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กันและกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะส่วนตัวเฉพาะบุคคล

6.7 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หมายถึง ผู้ที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายขบวนการขาย ปกป้อง คุ้มครองและได้รับผลประโยชน์จากการขายหวยใต้ดิน

7. โครงสร้างของบทวิจัย

งานวิจัยนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงภูมิหลังของปัญหาการวิจัย เป็นปัญหาที่ปรากฏและพบเห็นอยู่ในสังคมปัจจุบันโดยเน้นปัญหาที่เกิดขึ้นจากกลุ่มผู้มีอิทธิพลประเภทห่วยไต่ดินที่เป็นปัญหาของเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง วัตถุประสงค์ ขอบข่าย ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย และนิยามศัพท์

บทที่ 2 กล่าวถึงแนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและขั้นตอนของกระบวนการวิจัย
ประชากรวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 เสนอผลของการศึกษาวิจัย

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะถึงผลของการวิจัยที่พบโดยเน้นให้เห็นผลกระทบทางการเมืองจากนโยบายการปราบปรามผู้มีอิทธิพลห่วยไต่ดิน รวมทั้งปฏิกิริยาตอบสนองของผู้ที่เกี่ยวข้องที่ถูกผลกระทบ